

eenige belhamels dewelke dagelijks in de regering tot Rotterdam soecken in te kruypen' ⁴⁶⁾, waaruit ik die versregels citeerde, logen er niet om. Maar tegenover die rake kritiek stond dat men in deze kringen op het stuk bleef staan dat de vernederende onderhandeling met de Fransen in juni juist geweest was, terwijl men ook in zijn beweringen over verraad van orangisten en van de Prins zelf de plank mijlenver missloeg. Het Venesoen suggereerde dat Kievit de oorlog met medeweten van de Prins in Engeland had voorbereid, en dat de Prins met het uitzicht op de soevereiniteit bij zijn laatste bezoek aan Engeland daartoe was overgehaald ⁴⁷⁾. En het Waaragtig Verhaal insinueert uitvoerig dat de Prins de Fransen opzettelijk zo ver had laten optrekken om zo aan de macht te komen ⁴⁸⁾.

Die felheid is begrijpelijk als we – straks – zien welk een nog veel fellere vulgariteit tegenover dit alles stond. En dat iedereen hier, van hoog tot laag, bij het tumult betrokken werd lag toch mede ook wel aan het schandaal dat de wisselbank al in juni had moeten sluiten. Sneller heeft in een knap artikel ⁴⁹⁾ uiteengezet hoe riskante voorschotten aan Arent Westerhof, koopman in Westfaalse linnens die hij aan Engeland hoopte te slijten, daar oorzaak van zijn geweest. Westerhof toonde geen dankbaarheid jegens de regering en muite mee, allicht in de hoop onder een Engelsgezinder bestuur nog iets van zijn zaken te kunnen redden. Maar de sluiting van de bank heeft allicht, zoals ook in Middelburg, tot gevolg gehad dat ook kooplieden van enig formaat aan de agitatie mee gingen doen. Andere omstandigheden waardoor in Rotterdam de agitatie sneller en makkelijker om zich heen kon grijpen dan elders zijn nog het voorbeeld van het eveneens zeer roerige Schiedam ⁵⁰⁾ en het feit dat de stadsregering door geen personele unies met de krijgsraad verbonden was, waardoor de leiding van de schutterij in het oproer haar eigen orangistische wegen kon gaan.

Dat alles had tot gevolg dat de felheid en de vulgariteit onder de kleine burgerij alle perken te buiten ging. 'Schrikdieren, schelmen, verraders, verbastert rot' ⁵¹⁾, dat zijn nog de tamste termen ter aanduiding van de regenten van de bovenliggende factie en hun medestanders. Van de één zei men dat hij een 'effe backhuis' had, anderen heetten de 'asbeer of asopschepper, diefbewaarder zijn soon, uitsuiger van weduwen en wezen, een allemansverdriet, bij schelmen en dieven opgevoet' ⁵²⁾. Een doopsgezind predikant werd